

Bacterial blight o Nauga nga dahon

MGA SINTOMAS

- Kresek (Makita sa semilya hangtod sa sayong pagpanaha)
 - ✓ gagmay nga hinumol sa tubig nga marka sa ubos nga bahin sa dahon; magdako nga *spots*, magdalag ug daling manga-uga; mangalaya ang mga semilya
 - ✓ dilikado sa $\geq 30\%$ nga apektado sa panahon sa tunga-tunga sa pagpanaha hangtod sa katapusang pagpanaha nga maoy makahinungdan sa kinatibuk-ang pagkunhod sa abot
- Panahon sa *leaf blight* (panahon sa pagpanaha ug mo daghan pag ayo sa panahon sa pagpamunga)
 - ✓ presensiya sa mga tinagak-tagak nga yamog nga lubog diha sa dahon sa samad panahon sa buntag; water-soaked nag puntik -puntik nga inanay mopuntos sa lapad sa dahon; puti nga abuhon ang *lesions* o sugat nga adunay *wavy light brown* sa kilid

Dahon sa humay nga naapektaran sa *leaf blight*

Ang *bacterial blight* kumon sa lugar nga nagsalig sa ulan ug dunay irigasyon nga kondisyon labina kon panahon sa ting-ulan.

Ang sakit nga dala sa bakteryang hinungdan sa pagkunhod sa photosynthetic area, and pagkunhod mo abog sa 1000 nga timbang sa liso, walay sulod nga liso, ug 20-50% nga pagkunhod.

Causal organism:

Xanthomonas oryzae pv. *oryzae* (Xoo)

Pag-ugmad sa sakit ug pag grabe niini nga paboran sa:

1. Dali taptan nga barayti
2. Sobrang pagbutang sa nitroheno nga abono; sa kinatibuk-an sobra sa 120 kg/ektarya
3. Dunay kusog nga hangin apan dili bagyo
4. Dag-umon ug humid condition sa 5 ka adlaw pinakaubos
5. Adunay temperatura nga 28°C - 35°C
6. Sunod-sunod nga pagbaha sa basakan

Pag-ila sa mga sinyales

1. Susihon ang mga tanum sa 3 hangtod 6 ka semana human sa pagbalhin-tanum adunay sinyales ug sintomas sa BB.
2. Obserbahan pag ayo ang tanum sa sayo sa buntag sa dili pa mauga ang umog sa dahon.
3. Tan-awa kon dunay puntik-puntik sa dahon. Kon dunay tag-ak - tag-ak nga yellowhon ang kolor (*bacterial ooze*) sa dahon (*hydathode*) nga mao ang sinyales nga dunay presensya sa *bacterial cells*.
4. Pila ka adlaw ni labay, ang kolor sa dahon mahimong luspap nga yellow ug dunay makita nga gagmay nga mga *water-soaked* sa dahon nga inanay moputos sa dahon.

Kon adunay BB nga maobserbahan sa silingan nga basakan:

1. Likayi ang pagpadagan sa irigasyon sa imong basakan. Sa kinatibuk-an, ang unang maapektuhan ang duol sa agi-anan sa tubig sa irigasyon.
2. Hinloan ang mga makinarya sa basakan sa dili pa gamiton sa uban nga basakan.
3. Ayaw pagbutang sa sobra nga gidaghanon sa nitroheno nga abono sa imong basakan

Pagdumala sa Sakit

1. Tambalan ang liso o gamit sa binhi gikan sa himsog nga tanom.
2. Ayaw pabaha ang semilyahan ug ang basakan.
3. Likayi ang sobra nga tanum sa semilyahan ug sa basakan.
4. Pagminus sa kadaut sa tanom panahon sa pagpa-ibot ug pagpatanom.
5. Hinloan ang basakan, permanente nga pagkuha sa sagbot.
6. Pagbutang sa insakto nga nitroheno ug gikinahanglan nga potasyom.
7. Ang pagbutang sa kemikal nga pangkontrol sa BB dili ekonomiya ug epektibo.
8. Papahulayon ug paugahon ang basakan.
9. Darohon ang mga apektadong dagami sa humay ug uhot.

Unang buhaton kon dunay na obserbaran nga sintomas

- ✓ Ibtan ang naay sakit nga tanum. Ayaw ilubong sa basakan kay ang bakteryas makasugakod ug mokuyanap sa tubig sa irigasyon.
- ✓ Pahubsan sa igo-igo lang ang yuta para moubos ang pagkabasa.
- ✓ Pagbutang sa gamay nga gidaghanon sa nitroheno nga abono o ayaw una pagbutang.

Source:
Tiongco, ER, UG Duque, HX Troung, ML Aragon, RC Joshi, and JJ Tagubase. 2002. Field guide on major disorders of the rice plant in the Philippines. Philippine Rice Research Institute, Maligaya, Science City of Muñoz, Nueva Ecija.

Dela Peña FA, Cabunagan RC, Castillo N, Choi IR, Leung H, Mew TW, Oña I, Savary S, Vera Cruz CM, Willcoquet L, Banigued C. 2010. Rice Diseases: Biology and Management (Presentation during the Philippine Rice Self-Sufficiency Plan Technology Updates Seminar)